

Kulttuurikasvatus- suunnitelma 2026–2030

KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMAN SISÄLTÖ

KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMA

KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMAN TAVOITTEET

1. Yhdenvertaisuus
2. Saavutettavuus
3. Kunnan elinvoimaisuus, yhteisöllisyys ja työllistävä vaikutus
4. Kuntastrategia ja kunnan brändi
5. Lasten tunne- ja esiintymistaidot sekä monipuolinen maailmankatsomus

VARHAISKASVATUS

- Varhaiskasvatuksen polku
- Ikäryhmittäin tapahtuva toiminta

PERUSOPETUS

- Perusopetuksen polku
- Ikäryhmittäin tapahtuva toiminta

TOINEN ASTE

MATKALLA-MALLIN TYÖPAJAT

- Palvelukodit
- Neuvola
- Avoimet työpajat

MUU KULTTUURIKASVATUSTOIMINTA

- Nuorisopalvelut
- Työllisyyspalvelut
- Ikäihmiset
- Vammaispalvelut
- Avoin toiminta

LIITTEET

KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMA

Kulttuurikasvatussuunnitelma on vuosittain toistuva, etukäteen budjetoitu ja selkeisiin sopimuksiin perustuva kokonaisuus, jonka avulla kunnan eri ikäryhmille taataan johdonmukainen taide- ja kulttuurikasvatus.

Kulttuurikasvatussuunnitelma tarjoaa tietoa ja ymmärrystä oman kunnan historiasta, kulttuurista, käytännöistä, merkkihenkilöistä sekä olemassa olevasta kulttuuritarjonnasta. Suunnitelman mukaiseen toimintaan osallistuminen antaa mahdollisuuden avartaa maailmankatsomusta ja kehittää esimerkiksi luovuutta. Suunnitelma voi tuoda iloa arkeen sekä lisätä ymmärrystä luovien alojen ammattiteistä.

Suunnitelman toteuttajina toimivat eri taiteenalojen ammattilaiset sekä kulttuurikasvattajat. Sisältöjen ja toteutuksen keskiössä on laadukas kulttuuritoiminta.

Kulttuurikasvatussuunnitelma perustuu lakiin kuntien kulttuuritoiminnasta. Kunnan kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan toimintaa, jolla kunta edistää kulttuurin ja taiteen tekemistä, harrastamista, saatavuutta ja käyttöä sekä taide- ja kulttuurikasvatusta ja kulttuuriperinnön vaalimista. Kulttuurikasvatussuunnitelma toimii ovena kunnan arvomaailmaan, jossa luonto ja puhdas ympäristö ovat keskiössä.

Laki kuntien kulttuuritoiminnasta

Kulttuuritoiminnan järjestäminen on kunnan lakisääteinen tehtävä. Kunnalla on velvollisuus toteuttaa tehtävää laissa säädettyllä tavalla (166/2019).

Kunta voi järjestää kulttuuritoiminnan itse tai yhteistyössä toisten kuntien kanssa tai muulla tavoin.

2§ Lain tavoitteena on

- 1** tukea ihmisten mahdollisuuksia luovaan ilmaisuun ja toimintaan sekä kulttuurin ja taiteen tekemiseen ja kokemiseen;
- 2** edistää kaikkien väestöryhmien yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja osallistumista kulttuuriin, taiteeseen ja sivistykseen;
- 3** vahvistaa väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä osallisuutta ja yhteisöllisyyttä kulttuurin ja taiteen keinoin;
- 4** luoda edellytyksiä paikallisen ja alueellisen elinvoiman kehittymiselle ja sitä tukevalle luovalle toiminnalle kulttuurin ja taiteen keinoin.

Kulttuurikasvatussuunnitelmaa toteutetaan pääasiassa koulussa, mutta kokonaisuuksia voidaan järjestää myös esimerkiksi työttömien toimintana, palvelutalossa, avoimena toimintana, osana eri kohderyhmille suunnattuja tapahtumia tai työhyvinvointikokonaisuutena.

Kunnassamme on toteutettu Matkalla-mallin työpajoja laajasti vuosina 2021–2025 eri ikäryhmille. Toimintaa on järjestetty palvelutaloissa, toimintatuokioina sekä avoimina työpajoina. Matkalla-mallin toteuttamista jatketaan myös tulevaisuudessa. Mallin avulla voidaan tarjota laadukkaita kulttuuripajoja esimerkiksi neuvolaikäisille sekä palvelutaloihin. Kulttuurikasvatussuunnitelman työpajojen ohjaamista pyritään sopimaan mahdollisuuksien mukaan kunnassa toimivien ja asuvien kulttuuriosaajien, kuten taiteilijoiden ja käsityöläisten kanssa. Näin tuetaan samalla paikallista kulttuurielämää ja työllisyyttä.

3s Kunnan tehtävät

1 Edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä

Kunnan kulttuuritoiminta vahvistaa kulttuuri- ja taidepalveluiden yhdenvertaista saatavuutta ja toteutumista perus- ja lähipalveluna.

Kunnan tulee järjestää kulttuuripalveluja eri ikäisille ja erilaisissa elämäntilanteissa oleville asukkailla.

2 Luoda edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle ja toiminnalle

Kunta voi tukea ammattimaista taidetta ylläpitämällä kohtuuhintaisia työtiloja, myöntämällä avustuksia ja työllistämällä taiteilijoita kulttuuri- ja muilla sektoreilla.

Kunnassa tapahtuva taiteellinen työ ja toiminta ovat perusta sille, että taidetta ja kulttuuria on asukkaiden saatavilla ja käytettävissä.

3 Edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa

Harrastaminen ja kansalaistoiminta lisäävät sekä hyvinvointia että kiinnostusta kulttuuriin ja taiteeseen.

Kuntalaisten luovaa ilmaisua ja kulttuuritoimintaa tuetaan muun muassa vapaan sivistystyön, järjestötoiminnan ja taiteen perusopetuksen avulla.

4 Tarjota mahdollisuuksia kulttuurin ja taiteen eri muotojen ja alojen tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen

Taide- ja kulttuurikasvatusta voidaan toteuttaa taiteen perusopetuksena sekä osana varhaiskasvatusta, perusopetusta, vapaata sivistystyötä, lastenkulttuuritoimintaa sekä kerhotoimintaa.

Kunnan kulttuurikasvatussuunnitelma on keino tarjota tavoitteellista taidekasvatusta ja taata kulttuurilliset oikeudet kaikenikäisille asukkailla.

5 Edistää kulttuuriperinnön ylläpitämistä ja käyttöä sekä paikallista identiteettiä tukevaa ja kehittäväää toimintaa

Kulttuuriperinnöllä tarkoitetaan sekä aineellista että aineetonta kulttuuriperintöä.

Paikallista identiteettiä voidaan hyödyntää voimavarana kunnan kehittämisessä.

6 Edistää kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa

Taide ja kulttuuri sekä osallisuus ja yhteisöllisyys lisäävät kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia. Kunta voi vaikuttaa näihin merkittävästi ennaltaehkäisevän toiminnan avulla.

Elinvoimainen kunta on aktiivinen ja tulevaisuuteen suuntautuva. Se rakentuu yhteisöllisyydestä ja kumppanuuksista. Kulttuuri ja luovat alat ovat elinkeinopoliittikkaa. Kunta voi luoda toimintaympäristön alan yrittäjille, palveluiden tarjoajille ja kulttuurimatkaileville.

Taloudellisia vaikutuksia kertyy matkailusta, henkilöstön palkoista, tilavuokrasta, hankinnoista ja investoinneista.

7 Edistää kulttuurista vuorovaikutusta ja kansainvälistä toimintaa ja toteuttaa muita kulttuuriin ja taiteeseen liittyviä toimia.

Kulttuurinen vuorovaikutus ja kansainvälisyys, mm. ystävyyskuntatoiminta, avartaa ja tuo yhteistyösuhteita.

Taide ja kulttuuri tuo eri väestöryhmiä yhteen. Kulttuurinen moninaisuus rakentuu yhteisöllisistä kokemuksista. Uusien asukkaiden kotoutumisessa kulttuuri on voimavara.

Suomen kunnat ovat erilaisia. Oman kunnan kulttuurin arviointia voi seurata TEA-viisarista. www.teaviisari.fi

Kunnan kulttuuripalveluista tärkeintä on tunnistaa, miten laki kuntien kulttuuritoiminnasta toteutuu omassa kunnassa.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ **Kulttuuria yhteistuumin**

KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMAN TAVOITTEET

1) YHDENVERTAISUUS

Lautakunnan hyväksymä ja talousarvioon sisällytetty suunnitelma mahdollistaa taiteen ja kulttuurin saavutettavuuden jokaiselle kunnan lapselle ja nuorelle. Näin perheen asuinpaikka, varallisuus tai harrastukset eivät vaikuta siihen, pääseekö lapsi osallistumaan taide- ja kulttuuritoimintaan.

2) SAAVUTETTAVUUS

Suurissa kaupungeissa on usein runsaasti mahdollisuuksia harrastaa ja kokea kulttuuria. Pienemmissä ja syrjäisemmissä kunnissa kulttuurikasvatussuunnitelma varmistaa sen, että esitykset sekä ammattitaiteilijoiden ja kulttuurikasvattajien vierailut eivät jää vain suurten kaupunkien asukkaiden etuoikeudeksi.

3) KUNNAN ELINVOIMAISUUS, YHTEISÖLLISYYS JA TYÖLLISTÄVÄ VAIKUTUS

Ennalta suunniteltu ja budjetoitu kulttuurikasvatussuunnitelma tukee kunnan kehitystä monin tavoin. Se osoittaa, että kulttuuria ja taidetta arvostetaan kunnassa ja niiden myönteiset vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja työllisyyteen ymmärretään. Suunnitelma tarjoaa alueen taiteilijoille ja kulttuuritoimijoille säännöllistä työtä. Samalla kunnan lapset, nuoret ja muut asukkaat tutustuvat paikalliseen kulttuuritarjontaan. Yhteisöllinen vaikutus on merkittävä, kun toimintaan osallistuvat esimerkiksi päiväkodit, koulut ja palvelutalot sekä paikalliset yritykset ja taiteilijat. Kulttuurikasvatussuunnitelmasta voi muodostua koko kunnan yhteinen ja kuntalaisia yhdistävä asia.

4) KUNTASTRATEGIA JA KUNNAN BRÄNDI

Muonion kunnan iskulause *“Luonnostaan vastuullinen, oikeudenmukainen ja onnellinen Muonio”* näkyy kulttuurikasvatussuunnitelman kokonaisuuksissa. Suunnitelmassa korostuvat luontosuhde, ekologinen elämäntapa, ympäristökasvatus ja vierailut eri luontokohteisiin. Työpajoissa eri-ikäiset voivat kokea luonnon myös eri taiteenlajien, kuten sirkuksen ja musiikin kautta.

Kulttuurikasvatussuunnitelma tukee kuntastrategian teemoja ja tavoitteita tarjoamalla kuntalaisille mahdollisuuksia luovuuteen, yhteisölliseen ja aktiiviseen osallistumiseen. Suunnitelma tukee myös kunnan arvoja vahvistamalla paikallisidentiteettiä, yhteisöllisyyttä ja kulttuuriperinnön arvostusta. Näin kulttuurikasvatussuunnitelma toimii yhtenä välineenä kunnan strategisten tavoitteiden toteuttamisessa.

5) TUNNE- JA ESIINTYMISTAITOT SEKÄ MONIPUOLINEN MAAILMANKATSOMUS

Tutkimuksissa on toistuvasti havaittu, että pitkäaikainen kulttuurin ja taiteen harrastaminen voi ehkäistä monia haasteita ihmisten käytöksessä, oppimisessa ja sosiaalisissa taidoissa. Se voi myös lisätä avarakatseisuutta ja ymmärrystä ympäröivästä maailmasta.

Kulttuurin ja taiteen kautta voidaan käsitellä monenlaisia teemoja tavalla, joka jättää pysyviä ja myönteisiä muistijälkiä. Oman luovuuden ilmaiseminen ja uusien asioiden kokeileminen voivat vahvistaa itsetuntoa ja tuottaa onnistumisen kokemuksia.

Kulttuurikasvatussuunnitelman tavoitteena on tarjota juuri näitä kokemuksia.

Toiminnan toteuttajina toimivat eri alojen ammattilaiset tukevat näiden tavoitteiden toteutumista tuomalla mukanaan monipuolista osaamista ja ammattitaitoa.

Kunnalle on arvokasta se, että lapsista ja nuorista kasvaa esiintymistaitoisia, luovia ja muut huomioon ottavia ihmisiä, jotka osaavat ilmaista itseään ja olla vuorovaikutuksessa ympärillä olevien ihmisten kanssa. Taide ja kulttuuri tarjoavat tähän tärkeän väylän, johon kaikilla tulee olla mahdollisuus.

VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatuksessa huomioidaan varhaiskasvatussuunnitelman laaja-alaisen osaamisen kokonaisuus *”kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu”*. Lapsi nähdään aktiivisena toimijana, joka tutustuu taiteeseen, kulttuuriin ja omaan lähiympäristöön kokeilemalla, tutkimalla ja tekemällä itse.

Kulttuuriseen osaamiseen kuuluu lapsen ikätasolle sopiva tutustuminen kunnan taiteilijoihin, rakennuksiin, näyttelytoimintaan sekä luonnonympäristöihin. Taiteen tekeminen tukee vuorovaikutusta ja ilmaisuja sekä vahvistaa lapsen käsitystä itsestään luovana ja onnistuvana yksilönä.

Lähialueen luontokohteissa ja kulttuurihistoriallisesti merkittävässä paikoissa vierailu vahvistaa lapsen ymmärrystä omista juurista ja kulttuuriperinteestä. Kulttuurikasvatussuunnitelmaan kirjatut luontokohdevierailut ovat ehdotuksia, joita voidaan tarvittaessa muokata lukukausittain varhaiskasvatuksen tai koulun arkeen sopiviksi.

Varhaiskasvatuksessa kulttuurikasvatus kuuluu kaikille

- vuodenkiertoon kuuluvat juhlat ja niihin osallistuminen
- retket paikallisiin kulttuurikohteisiin
- kirjastovierailut ja satutunnit
- osallistuminen esittävän taiteen esityksiin
- koko perheen kevättrieha
- isovanhempien päivä

VARHAISKASVATUKSEN POLKU

Ikäryhmittäin tapahtuvaa toimintaa

0–3-vuotiaat, rytmikka ja loruttelu

Tavoite:

Tukea varhaista vuorovaikutusta, rytmittäjää ja kielellistä kehitystä musiikin, lorujen ja liikkeen avulla.

Sisältö:

Rytmikylpy-työpajoissa lapset tutustuvat rytmeihin, soittimiin ja ääniin. Työpajoissa käytetään eri puolilta maailmaa peräisin olevia soittimia sekä suomalaisia loruja ja rytmileikkejä.

Toteutus:

Työpajat järjestetään vuosittain vaihtuvalla temalla marraskuussa viikolla 48.

4-vuotiaat, perinnekulttuuri

Tavoite:

Tutustuttaa lapset suomalaiseen perinnekulttuuriin sekä vahvistaa yhteyttä eri sukupolvien välillä.

Sisältö:

Työpajassa tutustutaan perinneleikkeihin ja valmistetaan yhdessä perinnelelu, esimerkiksi suura, pehmolelu tai käpylehmä. Lisäksi varhaiskasvatuksen toimesta pidetään perinneleikkejä samalla viikolla.

Toteutus:

Työpaja toteutetaan yhteistyössä paikallisten käsityöosaajien kanssa. Työpaja toteutetaan helmikuussa viikolla 9.

Ohjattu vierailu kotiseutumuseossa.

5-vuotiaat, kuvataide

Tavoite:

Tukea lapsen luovuutta, havainnointikykyä ja itseilmaisua kuvataiteen keinoin.

Sisältö:

Lapset tekevät retken Muonion kirkolle ja tutustuvat kirkkoon sekä sen historiaan ikätasolle sopivalla tavalla.

Retken jälkeen toteutuu kuvataidepaja, jossa lapset pääsevät tutustumaan kirkon rakennusajankohtaan ikätasolle sopivalla tavalla.

Kuvataidepaja tukee lapsen luovuuden kehittymistä, havainnointikykyä, itseilmaisua ja ilmaisemisen iloa.

Toteutus:

Työpajan vetäjä pyritään löytämään oman kunnan taidetoimijoista. Kirkkovierailu ja työpaja pidetään syyskuussa.

Esiopetus, ympäristö ja liike

Tavoite:

Tukea lapsen luontosuhdetta, luovaa ilmaisua ja kokonaisvaltaista kehitystä taiteen ja liikkeen avulla.

Sisältö:

Esiopetusryhmä tekee retken valittuun luontokohteeseen veden äärellä. Retken jälkeen vesielementtiä käsitellään ammattilaisen ohjaamassa tanssityöpajassa, jossa vettä tutkitaan liikkeen ja liikekielen avulla.

Toteutus:

Työpaja, jossa ammattilainen ohjaa lapsia tulkitsemaan vettä liikkeen ja liikekielen avulla.

Tanssi yhdistää fyysisen aktiivisuuden, itseilmaisun ja luovuuden sekä tukee motorisia taitoja, koordinaatiota ja kehonhallintaa.

PERUSOPETUS

Perusopetuksen kulttuuri- ja taidekasvatuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan paikallista kulttuuri- ja taidetarjontaa.

Kulttuuripalvelut tekevät tiivistä yhteistyötä oppilaitosten kanssa ja tiedottavat hyvissä ajoin tulevista kulttuurivierailuista kulttuurikasvatussuunnitelman sisällä ja sen ulkopuolella.

Perusopetuksen opetussuunnitelmaan kuuluvat vuosittaiset luontoretket on kuvattu erillisessä luontokasvatussuunnitelmassa. Koulu voi valita retkikohteet vuosittain tilanteen mukaan, mutta kulttuurikasvatussuunnitelmaan on kirjattu suosituksia retkikohteiksi.

Kaikille perusopetuksessa

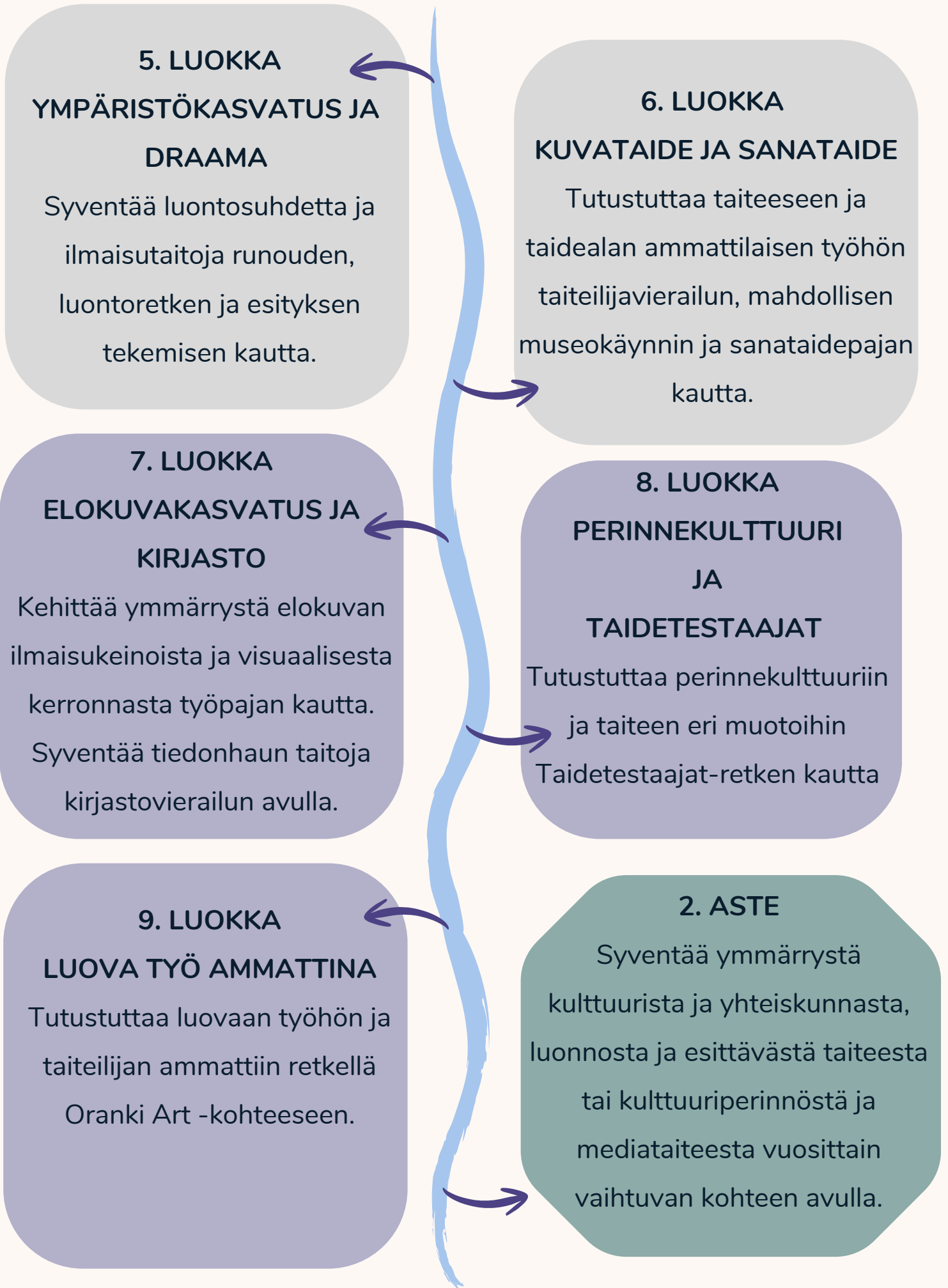
- osallistuminen kunnassa järjestettäviin juhliin ja tapahtumiin
- retket paikallisiin kulttuurikohteisiin
- osallistuminen vanhojen tanssien näytökseen
- osallistuminen esittävän taiteen esityksiin
- kirjastovierailut
- konserttivierailut
- kiertävät teatteri- ja konserttiesitykset 1–2 krt vuodessa
- 1.–3. -luokkalaisille lisäksi yksi teatteriesitys

PERUSOPETUKSEN POLKU

PERUSOPETUKSEN POLKU

Ikäryhmittäin tapahtuvaa toimintaa

1. luokka, sanataide ja kirjastoyhteistyö

Tavoite:

Herättää kiinnostus lukemiseen, tarinoihin ja kielelliseen ilmaisuun kirjastoseikkailun ja sanataiteen kautta.

OPS: Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Sisältö:

Tutustuminen kirjastoon, sen käyttöön ja sääntöihin sekä oman kirjastokortin hankinta. Sanataiteen keinoin oman tarinan tuottaminen.

Toteutus:

Kirjastoseikkailu kunnankirjastolla kirjastovirkailijan vetämänä.

Sanataidepaja koululla ammattilaisen vetämänä viikolla 14.

2. luokka, nukketeatteri ja kirjastoyhteistyö

Tavoite:

Kehittää ilmaisutaitoja ja tutustuttaa lapset kirjallisuuteen sekä paikalliseen kulttuuriperintöön.

OPS: Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Sisältö:

Tutustuminen Yrjö Kokon tuotantoon, Pessi ja Illuusia -teokseen sekä alueellisiin satuihin. Luontoretellä tutustutaan paikallisiin maisemiin.

Toteutus:

Kirjastolla kirjavinkkaus paikallisista saduista, joiden hahmot herätetään henkiin nukketeatterityöpajassa viikolla 14.

3. luokka, perinnekäsityöt ja kirjastoyhteistö

Tavoite:

Vahvistaa ymmärrystä paikallisesta kulttuuriperinnöstä ja käsityötaidoista.

OPS: Kulttuuriperintöön tutustuminen ja sen arvostaminen

Sisältö:

Vierailu kotiseutumuseoon sekä tutustuminen perinteisiin käsityötekniikoihin.

Toteutus:

Opastettu museokäynti ja kädentaitotyöpaja, esim. huovutus, savityöt tai jokin paikallinen tekniikka viikolla 34.

4. luokka, musiikki ja kirjastoyhteistyö

Tavoite:

Kehittää tiedonhakutaitoja ja ymmärrystä kulttuurien moninaisuudesta.

OPS: Kulttuurien moninaisuus ja kielitietoisuus

Sisältö:

Kirjaston käyttö, tiedonhaun alkeet ja musiikin yhdistäminen kirjallisuuteen.

Toteutus:

Kirjastolla toteutetaan kirjastosuunnistus ja kirjavinkkauskonsertti.

Kirjavinkkauskonsertti toteutetaan viikolla 48.

Oppilaat pääsevät vierailulle ammattiteatterin näytökseen (kevät), jos 5.-luokan teatteriretkelle mahtuu mukaan.

5. luokka, ympäristökasvatus ja draama

Tavoite:

Pohtia luontosuhdetta ja kehittää ilmaisutaitoja draaman keinoin.

OPS: Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältö:

Tutustuminen Katri Valan tuotantoon tai saamelaisrunouteen sekä paikallisiin luontokohteisiin.

Toteutus:

Draamatyöpaja, jossa tuotetaan esitys runon tai teeman pohjalta.

Luontoretki haluttuun luontokohteeseen.

Vierailu ammattiteatterin näytökseen keväällä. Mahdollisuuksien mukaan myös 4.-luokkalaiset mukaan.

6. luokka, kuvataide ja sanataide

Tavoite:

Kuvataiteeseen ja taiteilijan työhön tutustuminen.

OPS: Taiteen maailmat

Sisältö:

Vierailu taiteilijan työtilaan tai galleriaan sekä tutustuminen suomalaiseen taiteeseen.

Toteutus:

Taiteilijavierailu esim. Veli Koljosen tai jonkin muun taiteilijan luokse.

Mahdollinen vierailu Helsingin taidemuseoon luokkaretken yhteydessä.

Sanataidepaja ammattilaisen pitämänä koululla viikolla 14.

7.luokka, elokuvakasvatus ja kirjastoyhteistyö

Tavoite:

Ymmärtää elokuvan ilmaisukeinoja ja visuaalista kerrontaa.

OPS: Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu.

Sisältö:

Elokuvan keinot, stereotyyppit ja maisemien kuvaaminen. Tiedonhakutaitojen syventäminen kirjastovierailun yhteydessä syksyllä.

Toteutus:

Elokuvatyöpaja lähi- tai etätoteutuksena viikolla 34. Perehtyminen ohjatusti tiedonhakuun kirjastovierailun yhteydessä.

8.luokka, perinnekulttuuri ja taidetestaajat

Tavoite:

OPS: Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu Taidetestaajat retki vuosittain vaihtuvaan kohteeseen.

Sisältö: Tutustuminen suomalaiseen perinnekulttuuriin ja taiteen eri muotoihin. Kulttuuriperinnön merkityksen tarkastelu sekä taiteen kokeminen ja tulkinta.

Toteutus: Taidetestaajat-retki vuosittain valittavaan taide- tai kulttuurikohteeseen. Retken jälkeen kokemuksia käsitellään koulussa keskustellen, arvioiden ja mahdollisen kirjallisen tai visuaalisen tehtävän avulla.

9.luokka, luova työ ammattina

Tavoite:

OPS: Työelämäntaidot ja yrittäjäyys

Tutustutaan luovaan työhön ammattina taiteilijavierailijan johdolla toteuttamalla retki Oranki Art:iin Pelloon. Kulttuuripalvelut auttavat retken järjestämisessä. Oppilaille järjestetään vierailun jälkeen taidetyöpaja.

Sisältö: Tutustuminen luoviin ammatteihin ja taiteilijan työskentelyyn.

Keskustelua taiteilijan työn arjesta, koulutuspoluista ja yrittäjäyydestä.

Ympäristötaiteeseen tutustuminen Oranki Art -kohteessa sekä oman luovan työskentelyn suunnittelu ja toteutus työpajassa.

Toteutus: Retki Oranki Art -ympäristötaidenäyttelyyn Pelloon keväällä.

Vierailun jälkeen toteutetaan koululla tai yhteistyötahon tiloissa taidetyöpaja.

TOINEN ASTE

Toisen asteen kulttuurikasvatuksessa tarjotaan opiskelijoille monipuolisia kulttuurikokemuksia sekä mahdollisuuksia luovaan työskentelyyn.

Kulttuurikasvatus toteutetaan kolmena, opetussuunnitelman keskeisiä osaamisalueita tukevana, kiertävänä kokonaisuutena, joista vuosittain toteutetaan yksi kokonaisuus, johon kaikki osallistuvat.

1) Kulttuuri ja yhteiskunta

Tavoitteena lisätä ymmärrystä kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteiskunnalle sekä vahvistaa kulttuurista osallisuutta. OPS: Yhteiskunnallinen osaaminen.

Kokonaisuudessa perehdytään digitaalisiin kulttuuripalveluihin ja virtuaalikulttuurin mahdollisuuksiin esimerkiksi osallistumalla Suomen kansallisoopperan tai baletin esityksiin tai kansainvälisiin taide- ja kulttuurisisältöihin verkon välityksellä.

2) Luonto, tarinat ja sirkustaide

Tavoitteena vahvistaa vuorovaikutustaitoja, ryhmätyöskentelyä ja tarinallista ajattelua. OPS: Vuorovaikutusosaaminen

Toteutuksessa käytetään luontokohteisiin liittyviä tarinoita ja mytologiaa sekä esittävän taiteen ilmaisukeinoja. Retki esimerkiksi Äkässaivolle tai Akamellaan. Retkeen yhdistetään sirkustaiteen työpaja, jossa tutustutaan tarinankerrontaan ja esityksen rakentamiseen.

3) Kulttuuriperintö ja mediataide

Tavoitteena kehittää luovaa ajattelua, mediataitoja ja kulttuuriperinnön ymmärtämistä. OPS: Monitieteinen ja luova osaaminen

Retki Keimiönniemen kalapirteille, jossa tutustutaan paikan historiaan ja legendoihin, kuten noita Akmeelin tarinaan. Mediataiteen kokonaisuudessa on jo ennen retkeä sovittu millaisia kuvia/videoita paikalta otetaan, ja työpajan kakkososassa niistä työstetään oman ikäisille suunnattu mainos.

Etukäteispaja toteutuu koululla livenä ja jälkityöpaja etäyhteyden kautta.

MATKALLA-MALLI PALVELUKOTEIHIN, KYLIIN JA NEUVOLAAN

Vuosittaiset Matkalla-mallin pajat

Kulttuuripalvelut ovat ottaneet käyttöön Kulttuurikattilan Matkalla -mallin, jonka mukaisesti palvelutaloihin sekä neuvolaikäisille järjestetään suunnitelmallisesti työpajoja. Toimintamallin avulla laajennetaan kulttuurikasvatusta myös oppilaitosten ulkopuolelle. Työpajat voivat sisältää esimerkiksi musiikki-, sirkus-, laulu-, tanssi- ja värikylpypajoja.

Kulttuurityöpajoja toteutetaan vuosittain kolme neuvolaikäisille ja kuusi ikäihmisille palveluyksiköissä. Pajoja voidaan järjestää myös Meän tuokioissa.

MATKALLA MALLIN PAJAT PALVELUTALOIHIIN

- Tanssipajat
- Sirkuspajat
- Värikylpypajat
- Musapajat
- Draamapajat

NEUVOLAPAJAT

Neuvolaa järjestetään vuosittain 3 pajaa tai vaihtoehtoisesti kaikille vauvaikäisille avoin vauvapäivä. Ikäsuosituksista huolimatta pajat ovat avoinna kaikille vauvaikäisille.

- Värikylpy 6kk ikäisille
- Likelläpaja 2kk ikäisille
- Sirkuspaja 10kk ikäisille

Muonion kunnassavierailevia esittävän taiteentoimijoita ovat mm.

- Lapin alueteatteri
- Rollo, Mukamas, Rimpparemmi ja Linnateatteri
- Tuubakimalainen
- Konserttikeskus
- Kulttuurikattila
- Nukketeatteri Sytkyt ja nukketeatteri Pikku kulkuri
- Rasa Collective

Kulttuurisuunnitelmaa toteutetaan kunnassa yhteistyössä mm. seuraavien tahojen kesken:

Eri alojen taiteilijat ja käsityöläiset (esim. kuvataide, esittävä taide, kirjailijat, runotaide)

Yhdistykset (esim. MLL, Muonion lapset ja nuoret, Käsivarren seniorit, kyläyhdistykset)

Kunnan eri toimijat (esim. sirkuskoulu Huippu)

MUU KULTTUURIKASVATUSTOIMINTA

NUORISOPALVELUT

Nuorisopalvelut tarjoavat lapsille ja nuorille vuosittain ohjattua kerho- ja harrastustoimintaa. Toiminta tukee esimerkiksi lukuharrastusta, taide- ja taitoharrastuksia sekä kädentaitojen kehittymistä. Nuorisopalvelut järjestävät myös vierailuja kulttuuritapahtumiin ja tukevat lasten ja nuorten elokuvavierailuja kattamalla 50 % paikallisen elokuvateatterin lippujen hinnasta yhteistyössä kulttuuripalveluiden kanssa.

TYÖLLISYYSPALVELUT

Muonion kunnan tavoitteena on lisätä kulttuurisisältöjä ja konkreettista kulttuuritoimintaa osaksi työllisyyspalveluiden. Lasten ja nuorten kulttuurikasvatuksessa hyväksi todettuja toimintamalleja voidaan soveltaa myös työllisyyspalveluissa. Tavoitteena on sisällyttää esimerkiksi kirjasto- ja museokäynnit osaksi työpajatoimintaa. Lisäksi tavoitteena on hyödyntää kansalaisopiston monipuolista kurssitarjontaa.

VAMMAISPALVELUT

Osallistuminen kunnan järjestämiin musiikki- ja teatteritapahtumiin sekä museovierailuihin. Osallistuminen Kittilän tukiyhdistyksen järjestämiin tapahtumiin Tunturi-Lapin alueella. Mahdollisuus osallistua eri palvelualojen tarjoamiin kulttuuripalveluihin. Osallistuminen mahdollisuuksien mukaan muillekin kohderyhmille tarkoitettuihin tapahtumiin, kuten koululla oleviin konsertteihin ja teattereihin. Lisäksi kirjasto vierailee toimintakeskuksessa säännöllisesti.

IKÄIHMISET

Ikäihmisten palvelut tuotetaan Lapin hyvinvointialueen toimesta, mutta kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen on edelleen kunnan vastuulla. Kunta tarjoaa palveluja yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden sekä kunnan eri toimialojen kanssa.

Kunnassa järjestetään viikoittain yli 65- vuotiaille suunnattuja Meän tukioita sekä kuntakeskuksessa että sivukylillä, kuten Kerässiepissä ja Kangosjärvellä. Meän tuokioiden teemat vaihtelevat, mutta ne voivat sisältää esimerkiksi digiopastusta, musiikkia, liikuntaa, kirjallisuutta tai taidetta.

Toimintaan pyritään sisällyttämään myös sukupolvien välistä toimintaa. Toiminta voi sisältää esimerkiksi päiväkotilasten esityksiä sekä koululaisten vierailuja ja kansalaisopiston esityksiä palvelutaloihin. Sukupolvet ylittävä toiminta on koettu merkitykselliseksi kaikkien osapuolien näkökulmasta.

Kulttuuripalvelut järjestävät konsertteja eri palveluyksiköissä, Muonion keskustassa sekä ympäristökylissä. Lisäksi ikäihmisille on tarjolla kansalaisopiston monipuolisia kursseja. Myös seurakunnan rooli ikäihmisten hyvinvoinnin lisääjänä ja kulttuurin tarjoajana on merkittävästi.

Palvelutaloihin ja kotipalvelun asiakkaille järjestetään kulttuuritoimintaa yhteistyössä kunnan eri toimialojen, seurakunnan, järjestöjen ja kolmannen sektorin kanssa. Jokaisessa palveluyksikössä on kirjaston pienoiskokoelma eri aineistoista ja kirjasto vierailee säännöllisesti palveluyksiköissä.

KAIKILLE AVOIN KULTTUURITOIMINTA

Muoniossa järjestetään kaikille avointa toimintaa, jossa kulttuurilla on keskeinen rooli. Kunnassa järjestetään monipuolisesti konsertteja, teatteriesityksiä, näyttelyitä, kirjailijavierailuja sekä erilaisia työpajoja, jotka ovat avoimia kaikille kuntalaisille ja vierailijoille. Tapahtumia järjestetään pääasiassa Muonion keskustassa, mutta myös mahdollisuuksien mukaan ympäristökylissä

Tapahtumien suunnittelussa pyritään huomioimaan saavutettavuus esimerkiksi esteettömien tapahtumapaikkojen avulla. Lisäksi viestintää tehdään tarpeen mukaan monikielisenä ja kohdennettuna, jotta mahdollisimman moni kuntalainen tavoitetaan. Tapahtumista suurin osa on maksuttomia tai pääsymaksu on kohtuullinen.

Esimerkkinä toimii kesäkuussa järjestettävä Muonio Fästit, jossa tarjotaan maksutonta ja monipuolista ohjelmaa kaikenikäisille.

Kulttuurikasvatussuunnitelmaa toteutetaan yhteistyössä kunnan eri toimijoiden kanssa. Yhteistyö vahvistaa toiminnan monipuolisuutta, laatua, saavutettavuutta ja paikallisuutta.

LIITTEET

LIITE 1. RAHOITUSSUUNNELMA

Kirjastoyhteistyö

Kirjastovierailut ja kirjavinkkaukset toteutetaan osana kirjaston perustoimintaa ja sisältyvät kirjaston vuosibudjettiin.

Työpajat

Kaikki työpajat ovat sisällytetty kulttuuripalveluiden talousarvioon

Konsertit ja teatteriesitykset

Esityksistä aiheutuneet kustannukset ovat sisällytetty kulttuuripalveluiden talousarvioon.

Retket luontokohteisiin

Varhaiskasvatus, perusopetus ja 2. aste vastaavat mahdollisista kuljetuskustannuksista.

Muut retket

4.–5. luokka

Retki ammattiteatteriin Rovaniemelle tai muuhun kohteeseen sisältyy koulujen ja kulttuuripalvelujen talousarvioihin. Kulttuuripalvelut vastaavat yhteistyöstä teatterin kanssa, lippujen kuluista ja näytöksen varaamisesta. Koulu vastaa kuljetusten varaamisesta ja kuljetuskustannuksista.

6. luokka

Luokkaretken yhteydessä toetutettavat kulttuurivierailut katetaan luokan luokkaretkirahoista.

9. luokka

Vierailu Oranki Artiin Pelloon aiheuttavaa kuljetuskustannuksia, jotka varataan perusopetuksen talousarvioon.

Toinen aste

Retkistä vuosittain vaihtuvaan kohteeseen aiheutuvat kuljetuskustannukset katetaan oppilaitosten budjetista.